

Tweetalig Onderwijs (TTO), van oorsprong onderwijs in twee talen, bestaat dit jaar 35 jaar. Dat er TTO op het havo en vwo is weten de meeste mensen wel, maar dat er ook TTO gegeven wordt op het vmbo is veel minder bekend. Inmiddels staat de teller bij het vmbo op 31 TTO-scholen van de ruim 140 TTO-scholen die Nederland rijk is. Trevor Lewis (coördinator TTO) en mavo-schooleider Ilona Hogenkamp van RSG Enkhuizen vertellen.

Komend jaar vieren wij ons 20 jarig TTO-jubileum, vertelt Trevor Lewis. "We begonnen in 2005 met tweetalig onderwijs op het atheneum. In 2012 wilden we het uitbreiden naar onze havo. Een 'theezakjesmodel' werkte niet; je moet echt kijken wat havoleerlingen nodig hebben. In 2019 hebben we zo ook TTO op de mavo ingevoerd. We wilden de mavoleerlingen iets extra's meegeven bovenop hun diploma, dat niet zou dubbelen met wat ze al in het Nederlands leren."

Eye-opener

RSG Enkhuizen is de enige school in de regio West-Friesland die TTO aanbiedt op de mavo. Ilona Hogenkamp: "Het is fantastisch hoevéél leerlingen na een paar maanden hier op school al Engels kunnen. Dat hoor je ook van ouders terug: 'Wow, biologie in het Engels, daar heb ik zelf Google Translate bij nodig'." "Voorheen was een keuze voor TTO vaak afhankelijk van de basisschool", zegt Trevor. "Maar sinds corona zijn veel meer leerlingen

bezig met Engels; op social media, in games en YouTube filmpjes. Het is normaler geworden: jongeren hebben meer zelfvertrouwen in hun Engels en durven meer."

Leerlingen kiezen op RSG Enkhuizen voor de reguliere stroom of de TTO-stroom. Trevor: "Meestal is er een volle TTO-klas. Het zwaartepunt van de TTO-lessen ligt in de onderbouw. In de brugklas doen leerlingen 10 van de 12 vakken in het Engels. Zo is er ook langer de mogelijkheid om te bekijken of een leerling daarna mavo of havo gaat volgen. In de tweede klas, op weg naar de keuze voor hun examenvakken, neemt het aantal vakken in het Engels af, mede doordat er weinig lesmethoden beschikbaar zijn. In een recente netwerkbijeenkomst lieten Britse hoogleraren ons zien hoe dat gat met ChatGPT en AI opgevuld kan worden; dat was een eye-opener voor ons!"

Wereldburgerschap

"Alle TTO-leerlingen moeten examen doen in het ▶

Trevor Lewis

"TTO-LEERLINGEN ZIJN TAALVAARDIGE EN FLEXIBELE LEERLINGEN VOOR WIE DE OMSCHAKELING GEEN PUNT IS."

Nederlands, alleen schoolexamenvakken mogen in het Engels afgenomen worden”, vertelt Ilona. “We zouden dat wel anders willen, maar de kans daarop is met dit kabinet klein.” “TTO-leerlingen zijn taalvaardige en flexibele leerlingen voor wie de omschakeling geen punt is”, zegt Trevor. “Ze halen voor Engels en ook Nederlands doorgaans bovengemiddelde cijfers.”

In hun schoolloopbaan gaan leerlingen naar het buitenland en doen mee aan uitwisselingen. “Vreemd genoeg is een buitenlandreis voor vmbo-leerlingen lang niet altijd standaard”, zegt Ilona. “Het begrip TTO dekt eigenlijk niet meer de lading. Het is zoveel meer dan versterking van de Engelse taal; het omvat ook wereldburgerschap en persoonsontwikkeling”, vervolgt Trevor. “Vaak horen we terug van onze leerlingen: ‘In Frankrijk of Italië spreken leerlingen minder goed Engels dan wij’. Ze realiseren zich niet hoeveel ze op hun 13e of 14e jaar al kunnen; dat ze voor een groep onbekende mensen in hun tweede of derde taal hun boodschap kunnen overbrengen. Daar mogen ze trots op zijn! En als ze weer terug zijn op school, zie je hun intrinsieke

motivatie groeien.”

Zachte vaardigheden

Leerlingen kunnen op drie niveaus een Cambridge Engels certificaat halen en daarnaast - uniek in Nederland - een internationaal erkende BTEC Vocational Studies award. “Eigenlijk is BTEC bedoeld voor mbo’ers”, licht Trevor toe. “BTEC geeft inzicht in beroepen. We wilden onze mavoleerlingen alvast een voorproefje geven, zodat ze beter weten wat ze willen voor hun vervolgopleiding. Tot voor kort deden onze mavoleerlingen Travel & Tourism, waarin ze veel ‘zachte’ vaardigheden opdeden, die nodig waren na corona. In BTEC trekken we het breder met Hospitality en Product Design en zijn leerlingen behalve met vaardigheden als klantgerichtheid ook bezig met het maken van producten, zoals verpakkingen, waarbij we ondernemers uit de omgeving betrekken. Leerlingen gaan op snuffelstage bij internationale bedrijven en nemen bijvoorbeeld ook een kijkje bij het House of Hospitality of het Airport College van het ROC van Amsterdam. Het mbo telt inmiddels ongeveer 39 Engelstalige opleidingen. De vraag van onze leerlingen

Ilona Hogenkamp

“NA VIER JAAR HEBBEN TTO-LEERLINGEN ECHT MEER ZELFVERTROUWEN ONTWIKKELD, OOK DOORDAT ZE JAARLIJKS MINIMAAL EEN WEEK VAN HUIS ZIJN IN EEN INTERNATIONALE OMGEVING.”

naar internationaal gerichte vervolgopleidingen groeit.” Om de benaming TTO-school te mogen voeren moet een school voldoen aan een aantal kwaliteitsstandaarden, die bewaakt worden door het Nuffic.

Zo geldt bijvoorbeeld voor het vmbo dat 30% van de onderwijstijd in het Engels gegeven wordt, met een streven van 40%. Het taalvaardigheidsniveau van leerlingen en docenten is omschreven. Op hun examen moeten leerlingen voor Engels hoger scoren dan het landelijk gemiddelde, voor Nederlands niet lager dan

het landelijk gemiddelde en het mag niet ten koste gaan van het gemiddelde voor de andere examenvakken. Docenten gebruiken de CLIL-didactiek (Content and Language Integrated Learning). Via een systeem van visitatie krijgt een startende school eerst een advies en na enkele jaren een oordeel. Bij een positief oordeel ontvangt de school een certificaat, dat vijf jaar geldig is.

Bron: <https://www.nuffic.nl/>.

Hoewel het geen harde eis is, heeft een TTO-school bij

voorkeur minimaal één native speaker. RSG Enkhuizen telt er vijf, onder wie Trevor. Ilona: "Er zijn 31 docenten gekwalificeerd om TTO-lessen te geven. Zij ontwikkelen zichzelf als docent. De CLIL-methodiek levert docenten leerstrategieën en een kijkkader op, die bijvoorbeeld ook heel bruikbaar zijn bij basisvaardigheden taal voor alle leerlingen. Er zitten veel goede elementen in TTO waar we in het reguliere programma gebruik van kunnen maken." "Heel mooi was ook dat commissieleden tijdens de visitatie afgelopen jaar op onze school constateerden, dat er in de TL-klassen een veilige en positieve sfeer heerst, waarin leerlingen elkaar steunen en fouten durven maken. Dat zit in de cultuur en in de TTO-gemeenschap, zowel bij leerlingen als bij TTO-docenten. Het TTO-team loopt dwars door mavo, havo en atheneum heen", zegt Trevor.

Bijzondere positie

De school werkt samen met drie Britse universiteiten en biedt traineeships, bedoeld voor leraren-in-opleiding van deze universiteiten om in Nederland te komen trainen in het geven van hun vak aan leerlingen met Engels als tweede taal. De school heeft verder een speciaal lokaal voor BTEC met de romp van een vliegtuig en de balie van een internationaal hotel, waar leerlingen hun vocabulaire kunnen oefenen. "TTO levert ons als school een bijzondere positie op in de regio", vervolgt Ilona. "Het is goed voor de keuze van kinderen als scholen verschillen. We hebben een programma gemaakt voor de basisscholen, waardoor ze spelenderwijs al vanaf groep

4 met Engels aan de slag kunnen."

Samen met Lieneke Ouwendijk (projectleider TTO van het Nuffic, dat de kwaliteit van TTO bewaakt) coördineert Trevor het netwerk TTO-vmbo. Trevor: "De deelnemende vmbo-scholen zijn meestal onderdeel van een scholengemeenschap met ook havo en/of vwo. Enkele vmbo-scholen doen met de beroepsgerichte leerwegen mee, maar meestal gaat het om de TL of mavo. Binnen het netwerk is er een pilot van zes scholen die uitzoeken of ze ook met BTEC willen starten. De vmbo-scholen zitten in verschillende fasen van ontwikkeling. In de netwerkbijeenkomsten gaat het om onderlinge uitwisseling en om onderwerpen als het curriculum, invulling van de burgerschapslessen in het Engels en de ontwikkeling van Engelstalig materiaal buiten wat uitgevers bieden."

TTO staat niet stil. Het zal niet verbazen dat Trevor en Ilona alle jongeren TTO zouden gunnen: "Je hebt er een leven lang profijt van." Trevor: "Ik zou willen dat het verplicht zou zijn voor alle jongeren om TTO in ieder geval uit te proberen. We willen het beste uit leerlingen halen, maar ook uit onszelf als docenten." "Ik zou dat fantastisch vinden!" zegt Ilona. "Na vier jaar hebben TTO-leerlingen echt meer zelfvertrouwen ontwikkeld, ook doordat ze jaarlijks minimaal een week van huis zijn in een internationale omgeving. We onderzoeken daarom nu ook hoe we alle vmbo-leerlingen een buitenlandervaring kunnen meegeven." ■

zelfvertrouwen

